

Rama IX Art Museum Foundation

ศิลปะ ... เป็นความบริสุทธิ์
ศิลปะ ... เป็นความสะอาด
ศิลปะ ... เป็นความมีคตินอนธกาล
ศิลปะ ... เป็นความสว่างสงบ
ศิลปะ ... เป็นความสวยงาม
ศิลปะ ... เป็นสิ่งที่ให้ความสุขตราบนิจนิรันดร์

Art ... is Purity.
Art ... is Cleanliness.
Art ... is Darkness.
Art ... is Peace and Serenity.
Art ... is Beauty.
Art ... is Eternal Happiness.

การแสดงศิลปกรรมย้อนหลัง โดย ธงชัย รักปทุม
A RETROSPECTIVE EXHIBITION by Thongchai Rakpathum

Rama IX Art Museum Foundation

Rama IX Art Museum Foundation

**นิทรรศการศิลปกรรมย้อนหลัง
โดย ธงชัย รักปทุม**

ณ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ หอศิลป์ ถนนเจ้าฟ้า กรุงเทพฯ
วันที่ 4 - 29 กุมภาพันธ์ 2551 (เว้นวันจันทร์ และวันอังคาร)

**A Retrospective Exhibition
by THONGCHAI RAKPATHUM**

at the National Gallery, Chao-Fa Road, Bangkok
on February 4 - 29, 2008 (Except Monday and Tuesday)

Rama IX Art Museum Foundation

พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ
เสด็จฯ พระราชทานรางวัล การประกวดศิลปกรรมแห่งชาติ ครั้งที่ 16 พ.ศ. 2508

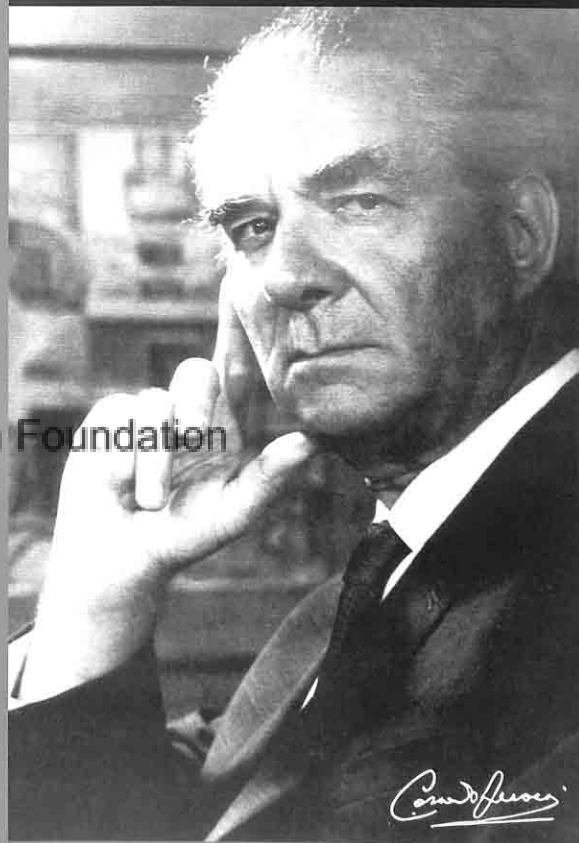
ขอน้อมจิตบูชาครูด้วยความเคารพสักการะ
For my teachers with highest regard

แต่

ศาสตราจารย์ ศาสตราจารย์
อาจารย์เล็ก นริศพิทักษ์
ศาสตราจารย์ อัมพร
อาจารย์ทวี นันทขว้าง
อาจารย์สวัสดิ์ กันตฤกษ์
ศาสตราจารย์จุฑา นิมิตต์
อาจารย์วิชาเมือง วิเศษธรรม
ศาสตราจารย์ดร.ศุภลักษณ์ระพีพร พงษ์คำ
ผู้ร่วมศาสตราจารย์มนตรี สุนทรวิ
อาจารย์สันต์ สารานันท์
อาจารย์วิระ ไชยประเสริฐ
อาจารย์ประทีป สว่างสุข
Professor Montanari
Professor Trioli
Professor Avanzi
และอาจารย์ที่สอนศิลปะมากมาย ท่าน

Rama IX Art Museum Foundation

ARS LONGA VITA BREVIS

อาจารย์รังได้มอบภาพนี้ให้คุณครูไว้เก็บไว้ที่โรงเรียน ปี พ.ศ. 2503 "คืนวันยาว กับนายอย่างองุ่นมะ"

สารบัญ Contents

7	คำนำ
8	Preface
10	"ศิลปะในชีวิตของอาจารย์จิ๋ว รักปทุม" โดย อาจารย์สุวิทย์ ตันติสุข (ศิลปินแห่งชาติ)
12	"The Art in the Life of Ajarn Thongchai Rakphum" by Suwasdi Tanitsak (The National Artist In Visual Arts (Paint))
14	สารจากศาสตราจารย์เกียรติคุณ ประยงค์ พงศ์มาศ (ศิลปินแห่งชาติ)
16	Message from Professor Prayut Pongdan (The National Artist In Visual Arts (Print))
18	สารจากศาสตราจารย์เกียรติคุณ ประยงค์ พงศ์มาศ (ศิลปินแห่งชาติ)
32	Message from Kamol Savatho President of Bunditratanaulpa Institute, Ministry of Culture
36	Message from Professor Dr. Apinard Posayamont Director Office of Contemporary Art and Culture, Ministry of Culture
38	สารจากอธิบดีกรมศิลปากร (เจ้าฟ้าทิพย์สุดา) กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม นายวิชาญ ชื่นประสาคร
48	Message from Director of the National Gallery, Fine Arts Department, Ministry of Culture Mrs. Patchanee Chandrasakha
56	Life and Work of Thongchai Rakphum by Thapsiri Suksoha
60	สารจากศาสตราจารย์วิจิตร ชื่นประสาคร (ศิลปินแห่งชาติ)
62	Message from Nonthawat Chantanaulphalin (The National Artist In Visual Arts (Sculpture))
65	สารจากศาสตราจารย์ทัศนัยวุฒิ (ศิลปินแห่งชาติ)
173	Message from Kamol Tassanachalee (The National Artist In Visual Arts (Painting and Mixed Media))
174	"Thongchai" by Thongchai by Somsak Chotadapong
185	การแสดงผลงานของ รักษ์ รักปทุม โดย ศาสตราจารย์วิจิตร ชื่นประสาคร
194	The Painting Exhibition of Thongchai Rakphum by Professor Vichok Mukdamane
	ศิลปินครู-อาจารย์ ผู้ทุ่มเทชีวิตให้กับการทำงาม โดย เฉลิมศักดิ์ วิถีนันทน์
	An enthusiastic artist and instructor by Chalemsak Radanuchan
	ศิลปิน อาจารย์รักจิ๋ว รักปทุม โดย อาจารย์คุณุชพร กิตติ ศรีระวีวรรณ ประกอบกิจ
	Ajarn Thongchai Rakphum, the Artist by Dr. Rawewan Pakehpol Head of Art Gift Group
	ไม่มีช่องว่างระหว่างครูและศิษย์ โดย คุณสุวิทย์ กิตติศรี
	No Gap between the Teacher and the Students by Art Gift Group
	งานศิลป์ 1959 - 2006
	Works of Art 1959 - 2006
	แนวความคิดในการสร้างสรรค์
	Exhibition Concept
	ศิลปะย้อนอดีตการเจริญ รักปทุม โดย รักษ์ รักปทุม
	Thongchai Rakphum's Art in Retrospect by Thongchai Rakphum
	ประวัติศิลปิน
	Artist's Biografia
	ขอบคุณพิเศษ
	Special Thanks

คำนำ

การจัดนิทรรศการศิลปะย้อนหลังนั้นเป็นเรื่องที่ค่อนข้างยากกว่าการแสดงผลงานปกติ เพราะการสำคัญ คือ ต้องพยายามรวบรวมผลงานให้ได้กว้างขวางไว้ ตั้งแต่ยุคแรกเริ่มจนถึงปัจจุบัน ซึ่งกาลเวลากลับผ่านไปยาวนานพอสมควร ฉะนั้นนอกจากต้องค้นหาลายของตัวองแล้ว ยังต้องขอหยิบ ขอดยืมจากผู้ที่ได้รับสมบัติส่วนตัวอีกด้วย จึงจะสามารถจัดเป็นรูปธรรมของผลงานการแสดงผลงานหลังได้สมบูรณ์แบบ นอกจากนี้ยังมีข้อจำกัดอีกมากมายประการที่จะกล่าวถึงต่อไป

ผมจัดนิทรรศการศิลปะครั้งนี้ขึ้น เพื่อเผยแพร่ผลงานศิลปะให้ปรากฏต่อสายตาสาธารณชนให้ได้ชื่นชมความงามทางสุนทรียภาพแห่งศิลปะบริสุทธิ์ ซึ่งมีหลากหลายรูปแบบ แนวความคิด เทคนิค และกระบวนการสร้างสรรค์ ให้ได้รับรู้และซาบซึ้งในผลงานแต่ละชุดๆ ถึงแม้ว่าระยะทางกันไปข้างนั้นย่อมเป็นที่จดจำในความเป็นจริงของวิธีการสร้างสรรค์อย่างบริสุทธิ์ใจที่สุดสมัยต่างๆ นั้น เป็นสิ่งจำเป็นที่ป็นสิ่งรูปแบบที่สร้างสรรค์ขึ้นด้วยใจบริสุทธิ์ โดยเฉพาะผลงานชุดปัจจุบันที่เป็นของประกอบสำคัญของการแสดงครั้งนี้ จะให้ความรู้ที่ลึกซึ้งนั้น ไว้ว่า ไปกับบทสนทนาทางสุนทรียของพลังแห่งการรวม ที่แสดงออกเป็นภาพตามธรรมชาติ

ดังนั้นผลงานที่นำเสนอทั้งหมดนี้จะให้อารมณ์ ความรู้สึก และความนึกคิด ในจินตนาการอย่างหลากหลายรสชาติและอารมณ์อยู่ในกระดกแห่งปิติสุข ที่ดื่มพร้อมไปด้วยบริบทแห่งองค์ความรู้ ซึ่งจะเป็ประโยชน์ต่อการศึกษา ค้นคว้าและการวิเคราะห์วิจารณ์ศิลปะต่อไป

Preface

It is a challenge to exhibit a complete collection, an attempt to compile the works from the early years to the more recent one, considering the extensive length of time in between. Not only do I have to search through my own collection, but I have to request those pieces from whom my work is now in their possessions, in order for me to completely recapture all periods in the past. Besides, there are many other conditions that would make it of good standard of exhibition.

I display these work of arts to the public, so they can understand and appreciate the beauty and purity of art in different forms, concepts, techniques, and creativity. Works of each period may differ from one another, but it is the true reflection of sincerity of that period, pointing to the creativity with pure hearts especially the works in the present time which is the main element of this exhibition that will provoke excitement and sensation, conversing the projecting of authoritative conceptual to the image of realism.

Therefore the works on displays will present emotions, feelings, and imaginations in variety of flavors that will fulfill the depth of contentment, complete with the body of knowledge that can be beneficial to study and research of art.

ธวัชสิทธิ์ ตันติสุข (เกิดใหม่แห่งชาติ)
๒๗ ธันวาคม ๒๕๕๐

อาจารย์ชัย รักบุญ

ได้รู้จักคุ้นเคยกับอาจารย์ชัย รักบุญ มาตั้งแต่ อาจารย์ชัยชัย เข้ามาเรียนที่มหาวิทยาลัยศิลปากร นานหลายสิบปีมาแล้ว เป็นนักกีฬาในระดับนานาชาติ ได้มีส่วนร่วมการทำงาน เป็นคนเอาเรื่อง เอาใจใส่การทำงาน อาจารย์ชัยชัย ผ่านขั้นตอนการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างละเอียด ทั้งจิตรกรรม ประติมากรรม ภาพพิมพ์ และวาดเส้น ตามระบบการเรียนการสอนสมัยศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี ได้วางไว้ เป็นนักคิด นักค้น นักทดลอง จึงไม่แปลกที่ว่าจะได้เห็นงานของอาจารย์ชัย ได้พัฒนาขึ้นมาหลายแบบหลายลักษณะ หลายขั้นตอน ได้กล่าวไว้แล้วว่าอาจารย์ชัยเป็นคนที่จริงจังกับการทำงานศิลปะมาโดยตลอด ซึ่งได้มีโอกาสดูไปศึกษาดูงานต่างประเทศไป เช่นสถานศึกษาที่กรุงโรม ประเทศอิตาลีจนจบ ได้รู้ได้เห็นสิ่งแปลกใหม่ อาจารย์ชัยชัยก็มองเห็นทางที่จะพัฒนาตนเองในแนวทางนี้ ขึ้นมาได้มากมาย อาจารย์ทำงานหนักไม่ได้หยุด แม้บางครั้งต้องสร้างงานศิลปะถวายไปถวายราชกาแล้ว ก็เป็นโอกาสของอาจารย์ชัยซึ่งได้มีโอกาสงานหนักขึ้นด้วยความสนใจ ผมได้ไปเห็นงานชุดใหม่ของอาจารย์ชัย เมื่อเร็ว ๆ นี้ รู้สึกตื่นเต้นและแปลกใจ อาจารย์ชัยได้มอบชิ้นงานในลักษณะที่ก้าวไปไกลมาก เป็นความคิดและการแสดงออกทางจิตใจที่กล้าหาญและเป็นงานแนวใหม่อย่างแท้จริงที่ไม่มีความเป็นล้าสมัย และความเป็นศิลปะไทย ขอชื่นชมและขอชื่นใจในความสร้างสรรค์ของอาจารย์ชัย รักบุญด้วยใจจริง

Ajarn Thongchai Rakpathum

I have known Ajarn Thongchai Rakpathum since he was a student at Silpakorn University many decades ago. He was a foremost student. I remember watching him working seriously to produce works of art. He passed through an extensive basic art education, in painting, sculpture, print and drawing according to the curriculum laid down by Professor Silpa Bhirastr. Being an inventor and experimenter, it is far from surprising when we see his progressive work in many forms, styles and processes. As already mentioned, Ajarn Thongchai has always been a serious practitioner of art. He had the chance to study abroad in Europe and graduated from the Fine Arts Academy in Rome, Italy. Seeing and experiencing new environments, he has developed his own style in art. He has worked relentlessly. There have been times when he has held an administrative job and pursued his creative work. He became President of the Bunditpatanasilpa Institute under the Department of Fine Arts in the Ministry of Culture. After his retirement, free of his administrative job, he had more time to concentrate on art. I have recently seen his new collection and was excited and surprised. He has worked diligently, unbeknownst to all, in an ultra-progressive style. It is an interesting collection full of thought and expressions of free spirit. His innovations leave traces of himself and the identity of a Thai artist. I sincerely applaud the achievements of Ajarn Thongchai Rakpathum.

His teacher

Professor Payat Pongdam (National Artist)

มูลนิธิหอศิลป์กรุงเทพ
Rama IX Art Museum Foundation

พันธกิจและวิสัยทัศน์

สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ก่อตั้งขึ้นเพื่อจัดการเรียนการสอนศิลปกรรมของนายธงชัย รักปทุม โดยได้รับทุนจากสถานแห่งชาติ หอศิลป์ เป็นสถานที่จัดการเรียนการสอน การจัดงานในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์สำคัญ 3 ประการ คือ

1. นายธงชัย รักปทุม เป็นอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญปฏิบัติหน้าที่รับราชการการสอนวิชาศิลปะ โดยเฉพาะจิตรกรรมในวิทยาลัยช่างศิลป์และคณะวิชาในสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ มาตลอดระยะเวลา กว่า 35 ปี นอกจากจะอุทิศเวลาและทุ่มเทให้ความรู้กับลูกศิษย์อย่างมากมาย แล้วยังเป็นผู้บริหารสถานศึกษาและสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ จนครบเกษียณอายุราชการ

2. ในช่วงเวลาที่ท่านทำหน้าที่การสอนและการเป็นผู้บริหาร ได้สร้างสรรค์ผลงานศิลปะอย่างต่อเนื่องตั้งแต่เข้ารับราชการจนถึง ปัจจุบันผลงานเป็นที่ประจักษ์แก่สาธารณชน โดยทั่วไปทั้งในประเทศและต่างประเทศ

3. สิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งคือผลงานศิลปกรรมของนายธงชัย รักปทุม ได้แสดงให้เห็นถึงความสามารถซึ่งแสดงออกถึงคุณค่าอย่างสูง ในทางศิลปกรรม ผลงานทุกชิ้นของนายธงชัย รักปทุม แสดงถึงมาตรฐานในคุณค่าทางศิลปกรรมระดับชาติและสากล

จากเหตุผลสำคัญดังกล่าว สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ขอประกาศเกียรติคุณเชิงคุณวุฒิ

นายธงชัย รักปทุม
อธิการบดีสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

Honorable Exhibition

Bunditpatanasilpa Institute has intentionally established and will stage an honorable art exhibition by Mr. Thongchai Rakpathum at the National Gallery, its has following three main objectives:

1. Mr. Thongchai Rakpathum is an art instructor and expert in painting at the College of Fine Arts and many faculties in Bunditpatanasilpa Institute through 35 years, even though he has continually given more knowledge and skill to his students as same as performing as managerial level until his retirement.

2. In a meanwhile of his lecture and management, he has regularly created from the beginning of his career to nowadays. His artworks has reputed and been concerned in Thailand and overseas.

3. It is very significant that his artworks reflect to the art value and beauty including the expression of artistic standard in national and international level.

Kamol Suwutho
President of Bunditpatanasilpa Institute

Rama IX Art Museum Foundation

สารจากผู้อำนวยการสำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย

ผมรู้สึกยินดีมากที่ได้รับข่าวว่าอาจารย์ธงชัย ฤกษ์สุข จะจัดนิทรรศการแสดงผลงานเดี่ยว ณ พิพิธภัณฑ์ชาตนาถาณราชภัฏ ภูเก็ต ถนนเจ้าฟ้า ในช่วงสิ้นปีใหม่นี้ และขอให้สำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย มีส่วนร่วมในการสนับสนุนการแสดงผลงานของอาจารย์ที่มีจำนวนไม่ต่ำกว่า 150 ภาพ สร้างสรรค์มาอย่างต่อเนื่อง นับตั้งแต่ พ.ศ. 2502 จนถึงปัจจุบัน ซึ่งสำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย ยินดีอย่างยิ่งกับการแสดงผลงานเดี่ยวครั้งนี้ของอาจารย์ธงชัย เพราะเป็นผลงานที่แสดงให้เห็นถึงวิวัฒนาการ เทคนิคกระบวนการสร้างสรรค์ที่สั่งสมมาอย่างยาวนาน คบถ่องและหลากหลาย แนวคิดเป็นรูปเบบเฉพาะตัวที่มีชั้นซึ้งและน่าสนใจศึกษา

อาจารย์ธงชัย ฤกษ์สุข เป็นผู้ที่เราได้รู้จักดีมา ๑๖ ปี และเวลาที่ผมกำลังพูดถึงประโยชน์แห่งการศิลปะของชาติมาโดยตลอด นอกเหนือจากบทบาทของศิลปินที่สร้างสรรค์ผลงานเพื่อความสุขของมวลมนุษยชาติ สิ่งที่เขาทำจริงคือส่งเสริมให้คนไทยมีความรู้และเข้าใจในศิลปะมากยิ่งขึ้นเป็นรูปธรรมที่สุดคือที่สำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัยได้เล็งเห็นถึงข้อดีไปในระดับนานาชาติและระดับโลกนั้น คงต้องยอมรับว่าความสนใจด้านศิลปะของคนไทยในปัจจุบัน อาจารย์ธงชัยซึ่งมีประสบการณ์อันยาวนานในวงการศิลปะไทยมาตั้งแต่ พ.ศ. 2534 ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นผู้อำนวยการวิทยาลัยศิลป ในปี พ.ศ. 2531 และต่อมาได้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการวิทยาลัยศิลป ในปี พ.ศ. 2542 อาจารย์ได้รับแต่งตั้งให้เป็นอธิการบดีมหาวิทยาลัยศิลปากร

นอกจากการสร้างสรรค์งาน สร้างสรรค์ ที่ประสบความสำเร็จอย่างสูงในหลายๆ ด้าน อาจารย์ยังได้ทุ่มเทเวลาและพลังงานในการผลักดันให้ประเทศไทยมีความก้าวหน้าในหลายๆ ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ อาจารย์ยังได้ผลักดันให้ประเทศไทยมีความก้าวหน้าในหลายๆ ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ อาจารย์ยังได้ผลักดันให้ประเทศไทยมีความก้าวหน้าในหลายๆ ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

อาจารย์ธงชัย ฤกษ์สุข เป็นปราชญ์ยุคใหม่ที่ก้าวไกลในหลายๆ ด้าน อาจารย์ยังได้ทุ่มเทเวลาและพลังงานในการผลักดันให้ประเทศไทยมีความก้าวหน้าในหลายๆ ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ อาจารย์ยังได้ผลักดันให้ประเทศไทยมีความก้าวหน้าในหลายๆ ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

ศาสตราจารย์ ดร. อติพนธ์ โพธิ์พานิช
ผู้อำนวยการสำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย
กระทรวงวัฒนธรรม

Message from the Director of the Office of Contemporary Art and Culture

I am delighted to hear that Ajarn Thongchai Rakpathum is holding a solo art exhibition at the National Gallery on Chao-Fa Road as the year begins and has requested sponsorship from the Office of Contemporary Art and Culture for his art exhibition, which consists of no fewer than 350 art pieces created since 1959 to the present. The Office of Contemporary Art and Culture is most pleased with this solo exhibition as it represents a lifetime's work that shows evolution in the diversity of technique and creative processes over the long years and his laudable, unique style that is so worthy of study.

Ajarn Thongchai Rakpathum has always dedicated his life, effort and time to the art of our nation. As well as his creative role in rendering aesthetic pleasure through art for mankind, a life-long role he has persistently undertaken, he is a role model who has helped inspire innumerable artists of note. Thai artists whose fame has spread far and wide in the international and world arena are indebted to Ajarn Thongchai who started his teaching job at the Changsilp College of Fine Arts in 1969 and was Deputy Director until 1991 when he was appointed its Director. His contribution to the artistic realm was rewarded by his appointment, in 1999, as President of Bunditpanasila Institute.

As a driving force in creative and human resource productivity, he has been a driving force in the sphere of contemporary art in Thailand over the years, as is evident in the constant appearance of his name on the judging committees of countless national art competitions. Critical minds are the motivators of the mobility and advancement of the creative process for new generations of contemporary artists and we must not forget his involvement in the work force of the historic art restoration project of Buddhist art mural paintings at the Phra Buddha Rattanasathan Hall as initiated by His Majesty King Rama IX, to which he has applied his talents to the maximum benefit of the scheme.

Ajarn Thongchai Rakpathum is an admirable individual who has successfully accomplished his mission in various roles. That this art exhibition of his will benefit art-lovers and contribute to the body of knowledge in the realm of contemporary art is beyond dispute.

Professor Apinand Posayanont
Director Office of Contemporary Art and Culture